

6x o legionelách s hygienikem

Jana Loosová, ředitelka KHS Libereckého kraje se sídlem v Liberci

Legionela se vyskytuje nejčastěji v teplé vodě, ale může se vyskytovat i ve vodě pitné. Nejlépe se jí daří v rozmezí 20-45 °C. Proto je důležité, aby studená voda měla méně než 20 °C a teplá voda minimálně 50 °C optimálně 55 °C.

Ohrožené jsou velké budovy s rozsáhlými rozvody vody. V nich se často nachází místa, kde může docházet ke stagnaci vody nebo je problém udržet její dostatečnou teplotu.

Proč se při překročení limitu mezní hodnoty pro bakterii *Legionella spp.* zakazuje sprchování?

Bakterie *Legionella spp.* je schopna při použití vody ke sprchování konkrétně při vdechování kontaminovaného aerosolu teplé vody vyvolat u osob se sníženou imunitou akutní onemocnění dýchacího ústrojí (pontiackou horečku, legionelózu). Běžné ostatní užívání teplé vody nepředstavuje zdravotní riziko.

Jaká jsou nápravná opatření?

K odstranění závady je možné použít termickou nebo chemickou dezinfekci, či technická opatření na teplovodním systému budovy. Tím myslím např. výměnu trubek, odstranění nánosů z vnitřku potrubí, uzavření slepých ramen apod. Provedená opatření nemusí být vždy úspěšná na první pokus, proto jejich účinnost musí být prokázána kontrolním laboratorním rozbořem. Kultivace v laboratoři za účelem prokázání přítomnosti či nepřítomnosti bakterie *Legionella spp.* trvá minimálně 10 dní.

Může KHS nařídít konkrétní nápravná opatření?

Nemůže. Konkrétní provedení či nastavení kontinuální chemické dezinfekce včetně volby chemických látek je velmi náročnou technikou, kterou nemůže provádět ani řídit KHS. Stejně tak je tomu u technických opatření. Vychází se mj. ze systému potrubí, použitých materiálů, technologií, typu využívaných prostor. Každá budova je v tomto ohledu jedinečná. Existují odborné firmy se širokými zkušenostmi, které jí dokáží zohlednit. Navíc, jsou-li rozvody vody bakterií již jednou osídleny, nelze vyloučit jejich nárůst do budoucna, takže se zpravidla jedná o dlouhodobý proces.

Jak zabránit opakovanému výskytu legionely v teplé vodě?

Z hlediska střednědobého a dlouhodobého řízení rizika je třeba provádět kontinuální opatření k zajištění regulace expozice v přijatelné míře. Výrobce teplé vody může situaci stabilizovat tím, že zvolí dostatečně účinná opatření na rozvodech teplé vody ve svých budovách ubytovacího zařízení, provede interní monitoring kvality teplé vody a zajistí provozní opatření – sledování využívaných prostor, vedení deníku technických parametrů ve vodě jako je chlor, teplota nebo pravidelné provádění dezinfekce. Pro případ, že kontinuálně prováděná preventivní opatření nebudou účinná, bude mít zajištěný plán mimořádných nápravných opatření.

Jak probíhá kontrola nad jakostí teplé vody?

Požadavky na teplou vodu upravuje legislativa, která stanovuje hygienické limity jednotlivých ukazatelů. Výrobci teplé vody není uložena četnost kontrol její jakosti, přesto však za ni zodpovídá. KHS jako orgán ochrany veřejného zdraví provádí namátkové kontroly včetně odběrů vzorků teplé vody.

Kvalitu teplých vod KHS dlouhodobě sleduje v zařízeních, kde je teplá voda ke sprchování užívána a kde dochází k její stagnaci vlivem provozu jako například v ubytovacích zařízeních, v umělých koupalištích, saunách nebo se zde vyskytují oslabení jedinci jako je tomu ve zdravotnických zařízeních. Opakovaně se zaměřuje na budovy, v nichž se legionely vyskytly v minulých letech. V loňském roce jsme odebrali vzorky ve větších společných sanitárních zařízeních u zaměstnavatelů.

Jaký je postup KHS v případě překročení ukazatele *Legionella spp.*?

Za účelem ochrany veřejného zdraví vydá zákaz sprchování, kontroluje komunikaci rizika vůči koncovým odběratelům, s ohledem na přítomnou sérotypovou skupinu legionely vyzývá k provedení nápravných opatření a ověřuje jejich účinnost. Může zahájit jednání o změně provozního řádu k zakotvení např. provádění pravidelného monitoringu, aplikace opatření a komunikace rizik. KHS zařadí kontrolu jakosti teplé vody v zařízení do kontrolního plánu na další období. S výrobcem teplé vody vede přestupkové řízení.